

Republica Moldova

Consiliul Municipal Ungheni

3600, str. Națională 7, mun. Ungheni, Republica Moldova, tel. (236) 2.24.37, primaria.municipiul-ungheni@apl.gov.md

**DECIZIE nr. 1/13
din 28.01.2025**

**Cu privire la aprobarea Planului Local de Acțiune pentru
Incluziune și Integrare în municipiul Ungheni pentru perioada 2025-2030**

În temeiul art.14 alin. (2) lit. p) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;

Având ca bază Obiectivul de a facilita includerea și integrarea refugiaților în comunitatea locală prin alinierea la cadrele existente de coordonare umanitară, la strategiile naționale ale Republicii Moldova, inclusiv la Mecanismul de integrare treptată a străinilor, completarea cadrelor de dezvoltare existente ale orașului Ungheni și valorificarea acestora;

Luând în considerare rezultatele consultării publice pentru identificarea problemelor cu care se confruntă persoanele refugiate /strămutate în municipiul Ungheni și comunitatea locală și măsurile propuse a fi luate în domeniile educație, asistență socială, cultură, angajare în câmpul muncii etc.;

Ținând cont de necesitatea de a răspunde strategic la provocările reprezentate de integrarea refugiaților și a persoanelor strămutate și a le transforma în oportunități de dezvoltare pentru a asigura coeziunea socială, reziliența economică și prosperitatea comună;

Consiliul Municipal Ungheni,

DECIDE:

1. Se aprobă Planul Local de Acțiune pentru Incluziune și Integrare în municipiul Ungheni pentru perioada 2025-2030 . (conform anexei)
2. Secretarul Consiliului Municipal, dl Tudor GAVRILIUC, va aduce prezenta decizie la cunoștința publică.
3. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în seama dlui Vitalie VRABIE, primarul Municipiului Ungheni.

Președintele ședinței

**Secretarul
Consiliului Municipal**

Dionis COJOCARU

Tudor GAVRILIUC

Planul Local de Acțiune pentru Incluziune și Integrare în municipiul Ungheeni

Obiectiv al Planului local de acțiune pentru incluziune și integrare

Obiectivul principal al acestui Plan local de acțiune pentru incluziune și integrare este de a facilita includerea și integrarea refugiaților în cadrul municipalității prin alinierea la structurile și mecanismele existente de coordonare umanitară și de dezvoltare și prin valorificarea acestora. În centrul acestui efort se află **Mecanismul de integrare treptată a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate din Ucraina, în Republica Moldova**, care urmează să constituie o componentă-cheie a viitorului **Plan național de dezvoltare 2025-2027**. Această aliniere asigură o abordare coerentă, structurată și integrată la nivel național pentru a răspunde nevoilor diverse atât ale refugiaților, cât și ale populației locale, promovând coeziunea socială și durabilitatea.

Acest Plan este ancorat strategic în obiectivele generale de dezvoltare ale municipalității și le completează, astfel cum sunt prezentate în documente-cheie precum **Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni (2022-2030)** și **Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Ungheni (2019-2025)**. Prin alinierea la aceste documente de politici publice, Planul local de acțiune garantează că eforturile de integrare a refugiaților contribuie în mod semnificativ la obiectivele mai largi de dezvoltare socio-economică și socială ale municipalității.

Dincolo de obiectivele sale imediate, acest Plan aspiră să servească drept bază strategică pentru actualizarea **Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a orașului Ungheni (2019-2025)**. Un obiectiv-cheie al acestui efort este identificarea resurselor operaționale, instituționale și financiare necesare pentru a sprijini punerea în aplicare, bazându-se pe contribuțiile atât ale guvernului național, cât și ale comunității internaționale. Prin abordarea provocărilor actuale și, în același timp, prin anticiparea pro-activă a nevoilor viitoare, Planul își propune să consolideze reziliența, adaptabilitatea și capacitatea de creștere durabilă a municipalității în anii următori.

Abordarea prezentată în acest Plan pune accentul pe durabilitate și coeziune socială, cu obiectivul final de a îmbunătăți calitatea vieții pentru toți rezidenții - atât locuitorii pe termen lung, cât și noii vecini. Prin promovarea unei comunități favorabile incluziunii, se urmărește consolidarea capacităților locale, crearea de oportunități comune și construirea unui cadru socio-economic rezilient care să aducă beneficii tuturor.

1. Rezumat executiv

Planul local de acțiune pentru incluziune și integrare al municipiului Ungheni este un răspuns strategic la provocările și oportunitățile reprezentate de integrarea refugiaților și a persoanelor strămutate, în special în urma crizei ucrainene. Poziționat ca un punct critic de intrare în apropierea frontierei UE, Ungheniul se confruntă cu provocări socio-economice și demografice

unice, inclusiv declinul populației și îmbătrânirea demografică. Aceste provocări sunt agravate de aflusul de refugiați, creând atât tensiuni, cât și potențial de revitalizare.

Planul se aliniază la strategiile naționale ale Republicii Moldova, inclusiv la Mecanismul de integrare treptată a străinilor, și completează documentele de politici publice existente ale orașului Ungheni, cum ar fi Strategia de dezvoltare socio – economică a municipiului Ungheni 2019-2025, Programul de Revitalizare Urbană a mun. Ungheni 2023-2027, Strategia de Dezvoltare a Sectorului de Tineret din mun. Ungheni 2023-2028, urmărește să promoveze coeziunea socială, reziliența economică și prosperitatea comună prin abordarea nevoilor de integrare a refugiaților, în beneficiul comunității gazdă.

Domeniile-cheie de intervenție includ:

1. **Educația:** Educația refugiaților se confruntă cu provocări sistemice, cum ar fi barierele lingvistice și infrastructura insuficientă. Planul pune accent pe recrutarea de profesori multilingvi, îmbunătățirea facilităților școlare și sprijinirea elevilor cu nevoi speciale. Inițiativele privind educația preșcolară vizează crearea unor medii incluzive pentru familiile de refugiați.
2. **Asistență medicală și socială:** Resursele limitate îngreunează accesul refugiaților la asistență medicală. Printre soluții se numără desfășurarea de unități medicale mobile, extinderea serviciilor de sănătate mintală cu îngrijiri care țin cont de traume și înființarea unei cantine sociale pentru a aborda insecuritatea alimentară a populațiilor vulnerabile.
3. **Integrarea economică:** Refugiații se confruntă cu bariere precum salarii mici, dificultăți lingvistice și opțiuni limitate de îngrijire a copiilor. Planul promovează formarea lingvistică la locul de muncă, programe profesionale diversificate în sectoare cu cerere ridicată și procese simplificate de recunoaștere a calificărilor străine. Parteneriatele public-privat vor fi mobilizate pentru a sprijini antreprenoriatul și a crea locuri de muncă.
4. **Integrare culturală și socială:** Coeziunea socială este promovată prin festivaluri culturale, renovarea spațiilor comunitare și programe de implicare a tinerilor. Aceste inițiative urmăresc să reducă decalajele culturale și să încurajeze interacțiunile dintre refugiați și localnici.
5. **Locuințe și securitate publică:** Creșterea costurilor de închiriere și discriminarea pun în pericol stabilitatea locuințelor. Planul include renovarea clădirilor publice pentru locuințe temporare, introducerea subvențiilor pentru chirii și consolidarea măsurilor de securitate publică pentru a spori siguranța tuturor rezidenților.

Pentru a asigura succesul Planului, sisteme solide de monitorizare și evaluare vor fi dezvoltate și vor urmări progresele și rezultatele, alinate la viitorul plan național de răspuns pentru refugiați. Strategiile de gestionare a riscurilor abordează potențialele provocări financiare, operaționale și sociale, punând accent pe implicarea părților interesate, consolidarea capacităților și sensibilitatea culturală.

Finanțarea și resursele pentru Plan vor fi mobilizate prin canale diversificate, inclusiv bugetul de dezvoltare locală, programele UE, granturile naționale și parteneriatele cu organizațiile internaționale. De asemenea, Ungheniul poate valorifica inițiative precum facilitățile de partajare a riscurilor ale Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și programele de finanțare concesionară ale Băncii Mondiale pentru promovarea dezvoltării durabile.

Prin integrarea refugiaților în cadrul său socio-economic, Ungheniul își propune să transforme provocările în oportunități de creștere incluzivă. Această abordare nu numai că consolidează

reziliența comunității, dar, de asemenea, poziționează municipalitatea ca un model pentru integrarea refugiaților și dezvoltarea regională durabilă.

2. Contextul demografic și socio-economic al municipiului Ungheni

Profilul și tendințe demografice

Municipiul Ungheni, situat în partea central-vestică a Republicii Moldova, în apropiere de granița Uniunii Europene cu România, deține o poziție strategică ca un important centru administrativ, economic și cultural. Proximitatea sa față de România nu numai că îmbunătățește conectivitatea transfrontalieră, dar îl poziționează ca o poartă vitală pentru comerțul și colaborarea internațională.

Conform celor mai recente date prezentate de Biroul Național de Statistică, municipiul Ungheni are o populație de aproximativ 32.379 de locuitori. Distribuția pe vârste în cadrul municipiului reflectă o structură demografică echilibrată, cu tendințe notabile observate în ceea ce privește populația în vârstă de muncă și tinerii rezidenți. Aproximativ 20% din populație are vârsta sub 18 ani, indicând o proporție semnificativă de copii și adolescenți de vârstă școlară. În același timp, populația în vârstă de muncă (18-64 de ani) constituie majoritatea, reprezentând aproximativ 65% din rezidenți. Populația vârstnică (65 de ani și peste) constituie restul de 15%. Această compoziție pe vârste sugerează că municipiul Ungheni are o populație relativ tânără și activă din punct de vedere economic, în timp ce se confruntă, de asemenea, cu provocări legate de un număr îmbătrânit de rezidenți. Aceste caracteristici demografice subliniază importanța unor servicii sociale, oportunități de ocupare a forței de muncă și programe educaționale adaptate pentru a răspunde eficient nevoilor tuturor grupurilor de vârstă.

Începând cu anul 2014, municipalitatea s-a confruntat cu un declin notabil al populației, determinat în mare parte de tendințele negative de migrație, deoarece mulți locuitori au plecat peste hotare în căutarea unor oportunități economice mai bune. Acest exod a afectat piața locală a muncii, serviciile publice și vitalitatea economică generală.

În plus, conflictul actual din Ucraina a adus un aflux semnificativ de refugiați în Moldova, peste 1,4 milioane de persoane au trecut prin țară până în 2023. Mulți au căutat refugiu temporar sau permanent în Ungheni, punând o presiune substanțială asupra resurselor și infrastructurii locale.

Conform celor mai recente date ale Inspectoratului General pentru Migrație (IGM), componența titularilor de protecție temporară (TP) la nivel de raion include 169 de femei și 151 de bărbați, totalizând 320 de persoane. Distribuția pe vârste arată o populație diversă: 11 femei și 18 bărbați cu vârste cuprinse între 0 și 4 ani, 18 femei și 33 de bărbați cu vârste cuprinse între 5 și 11 ani, 10 femei și 14 bărbați cu vârste cuprinse între 12 și 17 ani, 98 de femei și 60 de bărbați cu vârste cuprinse între 18 și 59 de ani și 32 de femei și 26 de bărbați cu vârste de 60 de ani și peste. Deși datele detaliate specifice municipiului Ungheni nu sunt disponibile, cifrele la nivel de raion sugerează că mulți deținători de TP locuiesc în raionul Ungheni și sunt

sprijiniți de serviciile furnizate de guvern. Acest lucru evidențiază rolul esențial al infrastructurii locale în cazarea și asistarea acestor persoane strămutate.

Condiții socio-economice care afectează refugiații și populațiile strămutate

Municipiul Ungheni se caracterizează printr-o economie multifacetată susținută de comerț, servicii și industrie. În timp ce regiunea înconjurătoare se bazează în mare măsură pe agricultură, orașul Ungheni beneficiază de o structură economică mai diversă. Comerțul joacă un rol central, cu 44,3% din întreprinderi angajate în acest sector, după cum se evidențiază în Planul local de dezvoltare economică (PDEL) pentru perioada 2021-2023. Alte sectoare notabile includ sectorul imobiliar, care reprezintă 14,5% din întreprinderile locale, și industria prelucrătoare, cu o contribuție de 12,3%, în special în domeniul textilelor și ceramicii. Această diversitate oferă orașului o bază solidă pentru reziliența și creșterea economică.

Un motor-cheie al creșterii industriale a orașului Ungheni este Zona Economică Liberă (ZEL) "Ungheni-Business", înființată în 2002. Întinzându-se pe patru subzone și 49,57 hectare în cadrul municipiului, ZEL a avut un rol esențial în atragerea investițiilor și promovarea dezvoltării economice. ZEL găzduiește diverse activități, inclusiv producție industrială, ambalare, comerț, transport, logistică și utilități. Aceasta găzduiește întreprinderi importante, cum ar fi SRL "Moldabela", un producător lider de covoare care exportă în peste 30 de țări; Î.C.S. "Lear Corporation" SRL, o companie americană care angajează aproximativ 2 000 de persoane în producția de huse pentru scaune auto; și SA "Ceramica-Ungheni", singurul producător de ceramică din Moldova. Aceste industrii au contribuit substanțial la ocuparea forței de muncă și la progresul socio-economic al orașului, subliniind importanța dezvoltării industriale ca piatră de temelie a economiei orașului Ungheni.

Conflictul recent din Ucraina a adus un aflus semnificativ de refugiați la Ungheni, modificând contextul socio-economic local. În timp ce sectoarele agricol și industrial rămân principalele ancoră ale economiei raionale, sosirea refugiaților a pus o presiune suplimentară asupra infrastructurii și serviciilor, în special în ceea ce privește locuințele, educația și asistența medicală. Refugiații se confruntă cu obstacole considerabile în calea integrării, inclusiv dificultăți lingvistice, calificări nerecunoscute și rețele sociale limitate, care le împiedică accesul la oportunități de angajare. Aceste provocări au necesitat un răspuns coordonat pentru a asigura atât gestionarea eficientă a resurselor, cât și facilitarea integrării socio-economice.

Municipiul Ungheni a răspuns la aceste provocări prin colaborarea cu organizațiile internaționale și implementarea unor programe specifice pentru a spori integrarea socio-economică. Programul "EU4Moldova: Regiuni focale", finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF Moldova cu un buget de 23 de milioane de euro, sprijină inițiative care oferă formare profesională și creează oportunități de angajare atât pentru refugiați, cât și pentru populația locală. În paralel, municipalitatea colaborează strâns cu Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) pentru a răspunde nevoilor critice în materie de educație, asistență medicală, locuințe și sprijin social. Aceste eforturi vizează reducerea presiunii asupra resurselor municipale, valorificând în același timp potențialele contribuții ale refugiaților la economia locală, în special în comerț și în industria la scară mică.

Municipiul Ungheni a trecut de la abordarea declinului populației la integrarea activă a noilor rezidenți în cadrul său socio-economic. Afluxul de refugiați, deși prezintă provocări, oferă, de asemenea, oportunități de a valorifica potențialul acestora și de a contribui la dezvoltarea locală. Elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii cuprinzătoare de incluziune și integrare a devenit o prioritate pentru municipalitate, aliniind schimbările demografice cu obiectivele de creștere economică. Se așteaptă ca această abordare să consolideze reziliența comunității și să promoveze prosperitatea pe termen lung atât pentru populația locală, cât și pentru noii veniți.

3. Prezentare generală a dezvoltării strategice și analiză comparativă

Municipiul Ungheni a stabilit un cadru solid pentru dezvoltarea socio-economică, susținut de mai multe documente de politici publice locale. Aceste documente de politici publice locale prioritizează o gamă largă de sectoare și sunt concepute pentru a se alinia nevoilor locale, tendințelor economice și celor mai bune practici internaționale. Mai jos este prezentată o analiză a strategiilor și planurilor de dezvoltare locală, sectoare-cheie, strategii de finanțare, programe cu finanțare internațională și o matrice comparativă.

Principalele documente strategice locale

1. **Strategia de dezvoltare socio-economică (2019-2025)**. Această strategie oferă o foaie de parcurs pentru creșterea durabilă a Ungheniului, concentrându-se pe diversificarea economică, dezvoltarea infrastructurii și coeziunea socială. Aceasta include obiective pe termen lung pentru a spori competitivitatea și nivelul de trai, punând accentul pe conectivitatea și reziliența regională.
2. **Planul de dezvoltare economică locală (PDEL, 2021-2023)**. Un plan de acțiune pe termen scurt menit să accelereze creșterea economică prin încurajarea spiritului antreprenorial, îmbunătățirea serviciilor publice și crearea unui mediu favorabil investitorilor. Acesta vizează sectoare precum comerțul, industria prelucrătoare și sectorul imobiliar pentru a stimula activitatea economică.
3. **Planul de investiții de capital (2020-2024)**. Acest plan prioritizează proiectele de modernizare a infrastructurii, cum ar fi reabilitarea drumurilor, modernizarea instituțiilor publice și îmbunătățirea utilităților. Acesta identifică proiecte cu impact ridicat care se aliniază cu obiectivele socio-economice ale orașului Ungheni, asigurând utilizarea eficientă a resurselor.
4. **Planul Urbanistic General 2014 – 2030** se referă la viziunea de dezvoltare a municipiului Ungheni pentru perioada următorilor 15 ani: un oraș cu grad ridicat de accesibilitate și mobilitate, echipat edilitar, cu zone structurate de locuit, având obiective necesare consolidării identității comunității, pentru performanță economică și socială în condițiile protejării și conservării valorilor naturale și construcțiilor existente.

5. **Programul de revitalizare urbană a municipiului Ungheni 2023 - 2027** propune intervenții de infrastructură și măsuri sociale în zona de revitalizare, care este una rezidențială și contribuie la realizarea acestei viziuni de dezvoltare a municipiului.

Programe cu finanțare internațională

Pe lângă planurile strategice locale, implementarea acțiunilor este sprijinită de programe cu finanțare internațională.

Programul “EU4Moldova: Regiuni-cheie” (2019 – 2025), finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF Moldova susține consolidarea coeziunii economice, teritoriale și sociale în Republica Moldova, prin facilitarea creșterii socio-economice locale incluzive și durabile și îmbunătățirea standardelor de viață ale cetățenilor din municipiile Ungheni și Cahul și localitățile învecinate. Programul a contribuit la eficientizarea guvernării locale, implicarea cetățenilor în procesele de guvernare democratică, îmbunătățirea calității serviciilor și infrastructurii necesare, stimularea sectorului privat, sporirea investițiilor, îmbunătățirea economiei locale și crearea locurilor de muncă.

Programul Interreg NEXT (2021 – 2027), finanțat din fondurile UE abordează provocări actuale precum schimbările climatice, transformarea digitală și incluziunea socială, în beneficiul comunităților locale.

Sectoare-cheie, priorități și surse de finanțare

1. Dezvoltarea infrastructurii:

Infrastructura este o piatră de temelie a planurilor de dezvoltare ale Ungheniului. Prioritățile includ modernizarea rețelelor rutiere pentru a îmbunătăți conectivitatea regională și internațională, modernizarea utilităților publice și extinderea sistemelor de transport public. Scopul acestor inițiative este de a spori eficiența economică și calitatea vieții locuitorilor. Sursele de finanțare includ bugetul municipal, granturile Uniunii Europene și parteneriatele cu instituțiile financiare internaționale.

2. Creșterea economică și atragerea investițiilor:

Strategia orașului Ungheni pune accent pe creșterea industrială, dezvoltarea IMM-urilor și atragerea investițiilor străine directe (ISD). Un accent deosebit este pus pe valorificarea Zonei Economice Libere (ZEL) "Ungheni-Business" ca centru pentru producție, comerț și logistică. Finanțarea provine din parteneriate public-privat, donatori internaționali și stimulente pentru investitorii privați.

3. Îmbunătățirea serviciilor sociale:

Îmbunătățirea serviciilor sociale este o prioritate pentru a face față provocărilor demografice și pentru a spori nivelul de trai. Printre principalele domenii de interes se numără modernizarea asistenței medicale, îmbunătățirea calității educației și dezvoltarea programelor de incluziune socială, în special pentru grupurile vulnerabile precum refugiații. Sursele de finanțare includ alocări ale guvernului național, ajutor internațional și contribuții locale.

4. **Sustenabilitatea mediului:**

Municipiul Ungheni se angajează să promoveze dezvoltarea urbană ecologică. Prioritățile de dezvoltare includ îmbunătățirea sistemelor de gestionare a deșeurilor, extinderea spațiilor verzi, utilizarea energiei regenerabile și adoptarea unor soluții durabile de mobilitate urbană, cum ar fi sistemele de partajare a bicicletelor și transportul public non poluant. Aceste eforturi sunt susținute de fonduri de mediu ale Uniunii Europene, programe internaționale și resurse municipale.

Matricea de analiză comparativă

Sector	Priorități cheie	Surse de finanțare	Impact strategic
Dezvoltarea infrastructurii	- Modernizarea rețelelor rutiere	- Bugetul municipal, bugetul național	- Conectivitate Îmbunătățită
	- Extinderea / modernizarea transportului public	- Subvenții/granturi UE	- Îmbunătățirea furnizării Serviciilor de transport public
	- Îmbunătățirea utilităților publice	- Instituții financiare internaționale	- Stimularea activităților economice
Creșterea economică	- Dezvoltarea IMM-urilor	- Parteneriate public-privat	- Crearea de locuri de muncă
	- Extinderea zonelor industriale (de exemplu, ZEL "Ungheni-Business")	- Donatori internaționali	- Creșterea Exporturilor
	- Atragerea ISD	- Stimulente pentru investiții	- Consolidarea bazei industriale
Servicii sociale	- Îmbunătățirea asistenței medicale și a educației	- Alocații guvernamentale naționale	- Îmbunătățirea nivelului de trai
	- Incluziune socială pentru grupurile vulnerabile	- Ajutor internațional	- Reducerea Inegalității
	- Sprijin pentru refugiați	- Contribuții locale - Donatori internaționali	- Coeziune socială sporită
	- Reforma gestionării deșeurilor	- Fondurile de mediu ale UE și alte programe internaționale	- Reducerea amprentei de carbon

Sustenabilitate a mediului	- Inițiative urbane ecologice	- Programe internaționale	- Medii urbane mai Sănătoase
	- Adoptarea mobilității durabile	- Resurse municipale - Fonduri ale UE	- Alinierea cu obiectivele globale de durabilitate

Analiză și implicații pentru incluziunea refugiaților

Planurile de dezvoltare ale municipiului Ungheni prezintă o abordare bine echilibrată care integrează creșterea economică, progresul social și durabilitatea mediului. Prin diversificarea surselor de finanțare, municipalitatea asigură reziliența financiară și adaptabilitatea, acordând în același timp prioritate îmbunătățirii infrastructurii, expansiunii industriale și îmbunătățirii serviciilor sociale pentru a răspunde atât nevoilor imediate, cât și obiectivelor pe termen lung. Incluziunea refugiaților este esențială în acest cadru, nu numai ca responsabilitate umanitară, ci și ca oportunitate de a îmbogăți economia locală, de a consolida coeziunea socială și de a promova reziliența comunității.

Pentru a maximiza eficiența eforturilor de incluziune a refugiaților, este esențială o strategie coordonată și multisectorială. Integrarea programelor de formare profesională pentru refugiați cu inițiativele de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) poate contribui la soluționarea deficitului de forță de muncă și la stimularea antreprenoriatului. În plus, alinierea proiectelor de modernizare a infrastructurii cu obiectivele de durabilitate a mediului - cum ar fi extinderea spațiilor urbane verzi și îmbunătățirea sistemelor de gestionare a deșeurilor - asigură un beneficiu dublu atât pentru populația locală, cât și pentru refugiații care sosesc.

Includerea refugiaților în serviciile guvernamentale este o dimensiune esențială a acestei strategii. Eforturile ar trebui să se concentreze pe asigurarea unui acces echitabil la sistemele de educație, de asistență medicală și servicii publice, inclusiv de gestionare a deșeurilor, sporind în același timp capacitatea acestor servicii de a găzdui o bază extinsă de utilizatori. De exemplu:

- **Educație:** Refugiații, în special copiii, ar trebui să aibă acces la o educație de calitate, susținută de inițiative precum programe lingvistice și formarea profesorilor, pentru a facilita integrarea în școlile locale.
- **Asistență medicală:** Extinderea facilităților și serviciilor de asistență medicală pentru a satisface cererea crescută poate îmbunătăți rezultatele atât pentru refugiați, cât și pentru cetățeni, prin utilizarea bugetelor naționale de sănătate și a programelor internaționale de sprijin.
- **Gestionarea deșeurilor:** Gestionarea presiunii crescânde asupra sistemelor de colectare și reciclare a deșeurilor poate fi realizată prin modernizarea infrastructurii și adoptarea de practici durabile, în beneficiul tuturor locuitorilor din municipalitate.

Aceste inițiative ar trebui să valorifice în mod strategic mecanismele naționale de finanțare, cum ar fi alocările guvernamentale pentru serviciile publice, alături de sprijinul internațional din partea unor organizații precum Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) și Uniunea Europeană. Astfel, municipalitatea poate crea o structură de finanțare care să sprijine furnizarea echitabilă și eficientă a serviciilor, promovând în același timp beneficii comune pentru refugiați și cetățeni deopotrivă.

Prin această abordare incluzivă și structurată, Municipiul Ungheni stabilește un precedent pentru dezvoltarea durabilă și orientată spre viitor în Moldova. Prin abordarea incluziunii refugiaților alături de obiective socio-economice mai largi, municipalitatea nu numai că își îmbunătățește capacitatea de a răspunde schimbărilor demografice, dar își consolidează, de asemenea, poziția ca model de reziliență și inovare în gestionarea provocărilor complexe de dezvoltare.

4. Analiza cuprinzătoare a integrării refugiaților în municipiul Ungheni

Municipiul Ungheni s-a implicat în eforturile de sprijinire și integrare a refugiaților ucraineni și a oferit un răspuns esențial la criza actuală a refugiaților cauzată de conflictul din Ucraina. Un atelier organizat de UNHCR la 23 septembrie 2024 a reunit reprezentanți ai administrației publice locale, ai organizațiilor societății civile (OSC), ai refugiaților și ai organizațiilor internaționale pentru a identifica provocările și oportunitățile utilizând analizele SWOT și arborele problemelor.

Puncte forte

Eforturile de integrare a refugiaților depuse de autoritatea locală sunt susținute de mai multe puncte forte inerente care oferă o bază solidă pentru sprijinirea refugiaților. Refugiații din municipiul Ungheni beneficiază de acces gratuit la asistență medicală și educație, oferind o ușurare imediată și facilitând tranziția lor la viața locală. Oportunitățile de angajare, în special în sectoarele cu utilizare intensivă a forței de muncă, reprezintă o cale de participare economică. Instituțiile locale și-au consolidat capacitatea de a furniza servicii, sprijinite de inițiative de formare a personalului menite să îmbunătățească capacitatea de a răspunde la nevoile refugiaților. Înființarea unui centru comunitar a creat un punct focal pentru interacțiunea socială, promovând angajamentul între localnici și refugiați. În plus, locația strategică a orașului Ungheni ca municipiu de frontieră îmbunătățește accesul la resurse și oportunități de integrare, în timp ce infrastructura publică a orașului, inclusiv transportul accesibil, facilitează mobilitatea pentru muncă, servicii și activități comunitare.

Puncte slabe

În ciuda punctelor sale forte, Ungheniul se confruntă cu provocări semnificative în realizarea unei integrări eficiente a refugiaților. Barierele lingvistice sunt printre cele mai presante probleme, mulți refugiați având dificultăți în a comunica în limba română, ceea ce împiedică integrarea lor socială și profesională. Provocările economice, cum ar fi salariile mici și costurile de chirie ridicate exacerbează dificultățile financiare ale refugiaților, în timp ce incertitudinile juridice care decurg din expirarea statutului de protecție temporară (TP) creează instabilitate. Angajatorii ezită adesea să angajeze refugiați din cauza problemelor lingvistice și a barierelor administrative percepute, limitând și mai mult oportunitățile de angajare. Provocările sociale, cum ar fi incidentele de discriminare și agresiune, împreună cu lipsa unei baze de date naționale a refugiaților, complică eforturile de a oferi sprijin direcționat. În plus, întârzierile în procesarea documentelor legale adaugă un nivel suplimentar de dificultate pentru refugiații care își caută reședință și un loc de muncă.

Riscuri

Strategia de integrare a refugiaților din Ungheni trebuie, de asemenea, să abordeze riscurile critice. Dependența de ajutorul din partea donatorilor internaționali și a programelor guvernamentale reprezintă o amenințare pe termen lung la adresa durabilității sistemelor de sprijin pentru refugiați. Nivelurile ridicate de șomaj în rândul refugiaților ar putea duce la instabilitate economică și, eventual, la creșterea activității infracționale. Resentimentele locale, alimentate de percepția unui tratament preferențial pentru refugiați, riscă să submineze coeziunea socială. În cele din urmă, potențialul unui conflict regional mai larg, inclusiv escaladarea războiului în Moldova, rămâne o amenințare iminentă atât pentru refugiați, cât și pentru locuitorii din zonă.

Oportunități

În ciuda acestor provocări și riscuri, Ungheniul are mai multe oportunități de a spori integrarea refugiaților. Oferirea de cursuri gratuite de limbă română și engleză ar putea îmbunătăți semnificativ capacitatea refugiaților de a se integra în societate și în câmpul muncii. Programele specializate de formare profesională în sectoarele cu cerere de forță de muncă pot contribui la crearea de oportunități de angajare, în beneficiul atât al refugiaților, cât și al economiei locale. Inițiativele axate pe copii, cum ar fi programele care ajută copiii ucraineni să se integreze în școlile locale, sunt vitale pentru promovarea stabilității pe termen lung. Evenimentele de schimb cultural pot promova înțelegerea reciprocă, în timp ce programele de sprijin psihologic pentru refugiați pot aborda trauma provocată de strămutare și război. Parteneriatele cu alte orașe și inițiativa "Orașul solidarităților" oferă resurse suplimentare și modele de integrare, iar procesul de integrare a Moldovei în UE aduce perspectiva unei finanțări, a unor resurse și a unor programe mai mari pentru abordarea problemelor legate de refugiați.

Cadrul de acțiune propus

Pentru a aborda aceste constatări, municipiul Ungheni ar trebui să se concentreze pe o strategie multiplă:

- **Sprijin lingvistic:** Crearea de programe cuprinzătoare de formare lingvistică pentru îmbunătățirea abilităților de comunicare și sporirea capacității de inserție profesională.
- **Integrarea economică:** Promovarea programelor de formare profesională și de ocupare a forței de muncă adaptate la competențele refugiaților și la nevoile pieței muncii locale.
- **Infrastructură și servicii:** Îmbunătățirea serviciilor publice, cum ar fi asistența medicală, educația și gestionarea deșeurilor, pentru a răspunde nevoilor refugiaților și ale rezidenților.
- **Implicarea în comunitate:** Promovarea coeziunii sociale prin evenimente de schimb cultural și inițiative de reducere a discriminării și agresivității.
- **Date și documentație:** Dezvoltarea unei baze de date naționale privind refugiații și simplificarea proceselor de documentare juridică pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii și accesul la locuri de muncă.
- **Sustenabilitatea:** Reducerea dependenței de ajutor prin alinierea surselor de finanțare la obiectivele de dezvoltare pe termen lung, prin mobilizarea resurselor naționale și internaționale.

Matricea SWOT pentru integrarea refugiaților în municipiul Ungheni

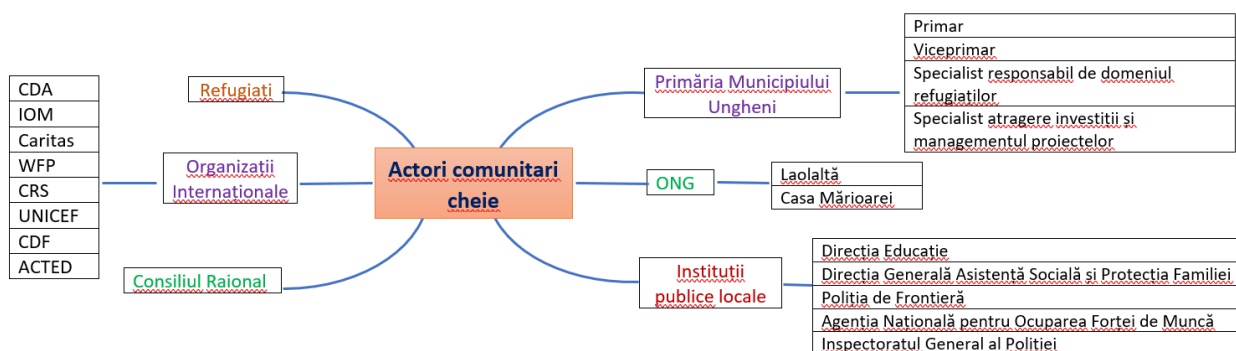
Categorie	Detalii
-----------	---------

Puncte forte	Acces gratuit la asistență medicală și educație; oportunități de angajare disponibile; capacitate instituțională puternică; transport public accesibil; locație strategică; centru comunitar; formarea personalului.
Slăbiciuni	Barriere lingvistice; salarii mici; costuri ridicate ale chiriei; expirarea protecției temporare; discriminare; lipsa bazei de date a refugiaților; întâzieri în documentația legală.
Riscuri	Dependența de ajutor; rata ridicată a șomajului în rândul refugiaților; resentimente locale; escaladarea potențială a conflictelor din regiune.
Oportunități	Formare lingvistică și profesională; programe axate pe copii; schimburi culturale; sprijin psihologic; parteneriate cu orașe și programe UE.

5. Analiza cuprinzătoare a părților interesate din municipiul Ungheni

Integrarea cu succes a refugiaților și a populațiilor strămutate în Ungheni necesită un efort bine coordonat care implică autoritățile naționale și locale, organizațiile internaționale și părțile interesate din comunitate. Cartografierea părților interesate este un pas esențial în acest proces, deoarece asigură o înțelegere cuprinzătoare a rolurilor, resurselor și influenței tuturor actorilor implicați. Prin identificarea principalelor părți interesate, a capacităților acestora și a potențialelor suprapuneri sau lacune în responsabilități, Planul de acțiune local poate fi conceput cu precizie și eficiență, minimizând redundanța și maximizând impactul.

Cartografierea părților interesate este deosebit de importantă pentru încurajarea incluziunii refugiaților, deoarece promovează colaborarea între diverse sectoare și garantează că niciun grup sau resursă nu este neglijat. Integrarea refugiaților este o provocare complexă, cu multiple fațete, care cuprinde locuințe, locuri de muncă, educație, servicii de sănătate și coeziune socială. Fără o înțelegere clară a atribuțiilor fiecăruia, este posibil să se piardă oportunități esențiale de sprijin și să apară ineficiențe.

Integrarea refugiaților și a altor populații strămutate în Ungheni presupune o colaborare strânsă între diverse părți interesate, fiecare având un rol esențial și unic în asigurarea unei incluziuni eficiente și sustenabile:

Autorități publice locale

Actorii-cheie, cum ar fi Primăria municipiului Ungheni, instituțiile locale subordonate Ministerului Afacerilor Interne și Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, joacă un rol esențial în transpunerea în acțiune a politicilor de integrare. Responsabilitățile lor includ asigurarea accesului refugiaților la servicii esențiale, cum ar fi asistența medicală, educația, locuințele și ocuparea forței de muncă. Autoritățile publice locale acționează ca facilitatori principali, făcând legătura între strategiile naționale și punerea lor în aplicare pentru a răspunde nevoilor imediate și pe termen lung ale refugiaților.

În același timp, coordonarea cu autoritățile naționale este esențială pentru asigurarea alocării de fonduri - fie legate de sectoare specifice, fie de mecanisme mai largi de sprijin bugetar - pentru a spori capacitatea serviciilor de bază de integrare a refugiaților. Acest lucru necesită eforturi coordonate la nivelul diferitelor entități guvernamentale de stat, valorificând strategiile naționale de incluziune, cum ar fi *Mecanismul de integrare treptată a străinilor, inclusiv a populațiilor strămutate din Ucraina*, care este cuprins în *Planul național de dezvoltare 2025- 2027*. Prin alinierea eforturilor locale la aceste cadre naționale, Ungheniul poate beneficia de o abordare coerentă și bine finanțată pentru integrarea refugiaților în comunitate.

Organizații comunitare

În Ungheni, organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) și grupurile locale ale societății civile sunt indispensabile în sprijinirea refugiaților de la începutul situației de urgență și, în prezent, în promovarea integrării lor în comunitate. Aceste organizații acționează ca intermediari esențiali, reducând decalajul dintre refugiați, autoritățile publice locale și societatea în general. Prin serviciile lor specifice, complexe și diversificate, acestea răspund nevoilor unice ale populațiilor strămutate, oferind asistență adaptată care promovează atât ajutorul imediat, cât și integrarea pe termen lung.

Aceste organizații oferă asistență juridică pentru a ajuta refugiații să parcurgă procese birocratice complexe, asigurându-se că drepturile lor sunt respectate și facilitând accesul la documentele necesare. Sprijinul psiho-social este un alt domeniu critic de interes, deoarece mulți refugiați se confruntă cu probleme semnificative de sănătate mintală ca urmare a strămutării și traumei. Prin oferirea de servicii de consiliere și programe de sănătate mintală, ONG-urile îi ajută pe refugiați să-și reconstruiască rezistența emoțională și să se integreze mai eficient în comunitatea locală.

ONG-urile din Ungheni colaborează, de asemenea, cu organizațiile internaționale și autoritățile locale pentru a-și maximiza impactul. Prin coordonarea cu entități precum ICNUR, OIM și inițiative finanțate de UE, aceste grupuri își amplifică raza de acțiune și eficiența. Conexiunile

lor la nivel local și înțelegerea dinamicii locale le fac parteneri de neprețuit în asigurarea faptului că asistența este direcționată, eficientă și răspunde nevoilor refugiaților.

Sectorul privat

Sectorul privat din Ungheni joacă un rol esențial în integrarea economică a refugiaților, oferind oportunități de angajare și formare profesională care le permit acestora să devină autonomi. Întreprinderile locale sunt poziționate într-un mod unic pentru a aborda deficitul de forță de muncă în sectoare-cheie, creând rezultate reciproc avantajoase atât pentru refugiați, cât și pentru economia locală. Programele de formare profesională specifice, adaptate la competențele și nevoile refugiaților, sporesc capacitatea de inserție profesională, contribuind în același timp la dezvoltarea economică regională. Prin implicarea activă în aceste eforturi, comunitatea de afaceri poate deveni o forță motrică pentru integrare și reziliență.

Municipiul Ungheni și-a demonstrat angajamentul de a promova o astfel de integrare prin diverse inițiative. De exemplu, Programul "EU4Moldova: Regiuni - Cheie", finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF Moldova a sprijinit 75 de companii existente, start-up-uri și inițiative de antreprenoriat social cu granturi în valoare totală de până la 1,7 milioane de euro pentru regiunile Ungheni și Cahul. Aceste fonduri vizează extinderea întreprinderilor, crearea de noi locuri de muncă și creșterea atractivității regiunilor cheie Ungheni și Cahul, pentru noi investiții.

De asemenea, au fost organizate cursuri de formare profesională pentru a echipa refugiații cu competențe utile pe piața muncii. În colaborare cu școala profesională "Insula Speranțelor" din Chișinău, Centrul de Caritate pentru Refugiați a oferit cursuri de formare pentru femeile refugiate din Ucraina. Și anume, opt femei ucrainene au primit diplome pentru finalizarea cu succes a cursurilor de manichiură desfășurate în orașul Ungheni, abilitându-le să devină mai independente și integrate în economia locală.

Organizații internaționale

Organizațiile internaționale, inclusiv agențiile ONU și programele finanțate de UE, joacă un rol indispensabil în sprijinirea integrării refugiaților în Ungheni. Acestea oferă resurse financiare esențiale, asistență tehnică și orientare politică pentru a se asigura că inițiativele locale se aliniază la standardele internaționale și la cele mai bune practici globale. UNHCR, în special, a fost un motor-cheie al eforturilor de integrare, oferind un sprijin cuprinzător care cuprinde acțiuni de promovare, programe de consolidare a capacităților și asistență directă pentru refugiați.

Eforturile UNHCR de sprijinire a municipalității includ facilitarea accesului la servicii esențiale precum locuințe, asistență medicală și educație, promovând în același timp soluții inovatoare la provocările pe termen lung. Prin intermediul parteneriatelor cu autoritățile publice locale, UNHCR sprijină inițiativele de soluționare a deficitelor de locuri de muncă și de extindere a oportunităților de formare profesională, permițând refugiaților să își reconstruiască viața, contribuind în același timp la economia locală. De asemenea, agenția joacă un rol esențial în

mobilizarea resurselor, coordonarea actorilor internaționali și asigurarea faptului că strategiile de integrare sunt incluzive și durabile.

În plus, organizațiile internaționale facilitează colaborarea între mai multe părți interesate prin încurajarea parteneriatelor între agențiile guvernamentale, ONG-uri și sectorul privat. Această abordare unitară ajută la eficientizarea resurselor și eforturilor, permițând un răspuns coerent la nevoile refugiaților. Implicarea acestora asigură faptul că incluziunea refugiaților în Ungheni nu este doar eficientă, ci contribuie și la obiectivele mai largi de dezvoltare regională.

Refugiați și populații strămutate

Refugiații și populațiile strămutate nu sunt doar beneficiari pasivi ai ajutorului, ci au un potențial semnificativ de a contribui activ la structura socială și economică a comunităților lor gazdă. Atunci când sunt sprijinite în mod eficient, acestea pot juca un rol transformator în revitalizarea economiilor locale, rezolvând deficitul de forță de muncă și promovând diversitatea culturală. Recunoașterea și valorificarea acestui potențial este esențială pentru elaborarea de politici și programe care să fie atât incluzive, cât și eficiente.

Implicarea lor semnificativă în procesele decizionale este o piatră de temelie a integrării reușite. Prin implicarea activă a refugiaților în elaborarea politicilor și inițiativelor, autoritățile publice locale pot elabora soluții care să reflecte experiențele lor, asigurându-se că intervențiile sunt adaptate nevoilor și circumstanțelor lor unice. Această abordare participativă stimulează sentimentul de proprietate în rândul refugiaților, permițându-le să joace un rol activ în propria lor călătorie de integrare.

În plus, cu sprijinul adecvat, refugiații pot stimula creșterea economică prin acoperirea lacunelor critice de pe piețele forței de muncă, prin lansarea de întreprinderi mici și prin contribuția la inovarea locală. Mulți refugiați aduc cu ei diverse competențe, mentalități antreprenoriale și expertiză profesională care, atunci când sunt valorificate, pot spori semnificativ productivitatea și reziliența economiilor gazdă. De exemplu, formarea profesională specifică, accesul la microcredite și programele de mentorat îi pot ajuta pe refugiați să își valorifice potențialul ca proprietari de întreprinderi și lucrători calificați, consolidându-le și mai mult contribuțiile economice.

Mecanisme pentru implicarea părților interesate

Mecanismele de implicare și colaborare a părților interesate sunt fundamentale pentru integrarea eficientă a refugiaților și a populațiilor strămutate din Ungheni. În centrul acestor eforturi se află Forumul local de coordonare a refugiaților (LRCF) și inițiativa Orașele solidarității (CoS), care servesc drept platforme structurate pentru alinierea diverselor părți interesate, schimbul de bune practici și abordarea provocărilor prin colaborare .

LRCF funcționează ca o platformă multilaterală care reunește autorități municipale, organizații ale societății civile, actori din sectorul privat, organizații internaționale și reprezentanți ai refugiaților. Acest forum permite discuții regulate și concentrate pentru a dezvolta strategii

coerente, a alinia resursele și a aborda problemele specifice municipalității. LRFC promovează o abordare centrată pe oameni și pe răspunsurile la nevoile refugiaților, asigurându-se că toate vocile sunt auzite și că intervențiile sunt adaptate nevoilor locale.

Pornind de la LRFC, inițiativa Orașele solidarității își propune să transforme acest mecanism de coordonare într-o structură condusă la nivel municipal. Această evoluție consolidează asumarea locală a integrării refugiaților, încorporând-o în prioritățile de dezvoltare mai largi ale orașului Ungheni. Prin alinierea răspunsurilor refugiaților la planurile municipale existente, inițiativa CoS asigură durabilitatea și integrarea fără probleme în comunitate. De asemenea, oferă municipalităților resursele, asistența tehnică și formarea necesare pentru a conduce și gestiona eficient răspunsurile localizate ale refugiaților. Aceste eforturi se concentrează pe consolidarea cadrelor instituționale și a coordonării, permițând municipalității să adopte un rol pro-activ în promovarea rezilienței și a incluziunii.

Inițiativa CoS pune, de asemenea, accentul pe crearea unor strategii pe termen lung, realizabile, pentru integrarea refugiaților. Prin integrarea acestor planuri în agendele de dezvoltare locală, inițiativa nu numai că abordează nevoile imediate, ci și creează o bază pentru contribuțiile economice și sociale ale refugiaților, în beneficiul întregii comunități.

Coordonarea prin intermediul acestor mecanisme este completată de parteneriate public-privat (PPP) care îmbunătățesc mobilizarea resurselor și implementarea programelor. De exemplu, Planul de Dezvoltare Economică Locală din Ungheni promovează colaborarea dintre întreprinderi și ONG-uri pentru a crea oportunități de angajare și a oferi formare profesională adaptată la competențele și nevoile refugiaților. Inițiativele de angajament comunitar sprijină în continuare integrarea prin promovarea coeziunii sociale și a înțelegerii reciproce prin evenimente și forumuri interculturale care reunesc refugiații și comunitățile gazdă.

Eficacitatea acestor mecanisme este fortificată de inițiativele de consolidare a capacităților conduse de organizațiile internaționale. UNHCR, alături de programele finanțate de UE, care oferă formare și sprijin tehnic autorităților locale și organizațiilor societății civile, asigurându-se că acestea sunt abilitate / dotate pentru a face față provocărilor complexe de integrare. Platformele și instrumentele digitale sunt, de asemenea, valorificate pentru a facilita implicarea continuă, permițând refugiaților și părților interesate să ofere feedback în timp real și îmbunătățind agilitatea strategiilor de integrare. În acest este important de menționat că, grație suportului financiar al UE, în cadrul Programului „EU4Moldova: regiuni cheie” au fost create instrumente digitale (platforma Smart City, aplicația EVO, platforma e-grădiniță) care facilitează accesul comunității, inclusiv a refugiaților la servicii publice de calitate.

Aceste mecanisme se bazează pe procese de dialog structurate, cadre solide de monitorizare și evaluare și cadre juridice favorabile. Dialogurile regulate la nivel local, regional și național asigură transparența și incluziunea, în timp ce sistemele de monitorizare urmăresc progresele și permit ajustări bazate pe date. Instrumentele juridice, cum ar fi Legea privind implicarea civică din Moldova, oferă o bază pentru implicarea societății civile și a reprezentanților refugiaților în procesul decizional, asigurând responsabilitatea și promovând încrederea.

Prin consolidarea acestor mecanisme, în special prin inițiativa LRCF și CoS, Ungheniul poate crea un model cuprinzător, durabil și orientat către comunitate pentru integrarea refugiaților, care să aducă beneficii atât populațiilor strămutate, cât și comunității gazdă.

6. Planul local de acțiune pentru incluziune și integrare în municipiul Ungheni

Necesitatea unui Plan cuprinzător de incluziune și integrare în Ungheni este determinată de mai mulți factori critici. Ungheni servește drept punct de intrare strategic pentru refugiați, ceea ce face ca mecanismele robuste de integrare să fie esențiale pentru a preveni marginalizarea acestora și pentru a permite contribuția lor semnificativă la economia și societatea locală.

În plus, tendințele demografice din Ungheni, inclusiv scăderea populației și îmbătrânirea demografică, subliniază potențialul economic al integrării refugiaților și a populațiilor strămutate. Prin dotarea acestora cu instrumentele și oportunitățile necesare, refugiații pot aborda deficitul de forță de muncă, revigorând industriile locale și stimulând creșterea economiei regionale.

Provocările socio-economice cu care se confruntă refugiații - cum ar fi accesul limitat la serviciile de bază și la locuri de muncă - necesită un răspuns coordonat care să implice autoritățile publice locale, societatea civilă și partenerii internaționali. Un Plan structurat de incluziune și integrare nu numai că ar aborda aceste provocări, dar și ar împuternici refugiații să contribuie la reziliența și dezvoltarea durabilă a orașului Ungheni.

În plus, un Plan de acțiune concret va servi drept document strategic pentru coordonarea cu autoritățile naționale și comunitatea internațională în vederea asigurării unei finanțări durabile. Această finanțare va contribui la absorbția costurilor sociale și economice ale incluziunii refugiaților, stimulând în același timp creșterea economică locală prin mobilizarea sprijinului extern. Prin alinierea nevoilor locale la prioritățile naționale și la resursele internaționale, un astfel de plan poate transforma integrarea refugiaților într-o oportunitate pentru dezvoltarea regională.

Pe baza acestor considerații, acțiunile incluse în Planul local sunt prezentate mai jos.

Viziune: Incluziune pentru toți într-o societate diversă

Politicile de integrare și incluziune din Ungheni trebuie să creeze un cadru în care refugiații, populațiile strămutate și comunitățile gazdă să fie pe deplin integrate în societate într-un mod care să promoveze reziliența, coeziunea socială și creșterea economică. Aceste politici trebuie să echilibreze adaptarea strategiilor generale pentru a răspunde nevoilor diverse cu intervenții specifice pentru populațiile vulnerabile, cum ar fi femeile, copiii și persoanele în vârstă. În acest fel, ele vor spori caracterul incluziv a politicilor municipale, beneficiind nu numai populațiile strămutate, ci și rezidenții locali dezavantajați.

Principii-cheie:

- **Sprijin direcționat acolo unde este necesar:**

În timp ce politicile sociale principale din Ungheni ar trebui să fie în mod inerent incluzive, mecanismele de sprijin adaptate sunt esențiale pentru a aborda provocările unice cu care se confruntă refugiații și populațiile strămutate. Refugiații nou-veniți, în special cei care provin din zone de conflict precum Ucraina, se confruntă adesea cu obstacole în ceea ce privește educația, asistența medicală și ocuparea forței de muncă. Programe precum cursuri gratuite de limbi străine, formare profesională, servicii de sănătate mintală și asistență pentru găsirea unui loc de muncă ar trebui să fie puse în aplicare pentru a se asigura că aceste persoane se integrează efectiv și contribuie în mod semnificativ la viața socială. Aceste mecanisme adaptate trebuie să se extindă, dși să includă și comunitățile gazdă pentru a consolida capacitatea acestora de a sprijini eforturile de integrare.

- **Integrarea priorităților de gen și antidiscriminare:**

Strategiile de integrare din Ungheni trebuie să răspundă provocărilor complexe legate de gen, etnie, religie și dizabilitate. Femeile refugiate și strămutate, în special, se confruntă cu bariere din cauza dublului lor statut de persoane strămutate și de femei. Politicile trebuie să adopte abordări sensibile la gen pentru a asigura accesul la educație, locuri de muncă și asistență medicală, combătând în același timp toate formele de discriminare. Astfel de eforturi se aliniaza la angajamentul Ungheniului de a promova drepturile omului, egalitatea de gen și incluziunea.

- **Sprijin în toate etapele procesului de integrare:**

Integrarea reușită necesită un sprijin cuprinzător la fiecare etapă a procesului. Programele de orientare înainte de sosire ar trebui să pregătească refugiații care sosesc cu informații esențiale despre viața în Ungheni. După sosire, inițiativele susținute, cum ar fi asistența pentru locuințe, accesul la asistență medicală, cursuri avansate de limbă și programe de ocupare a forței de muncă, trebuie să asigure tranziția fără probleme a refugiaților în societate. Sprijinul pe termen lung, inclusiv oportunitățile de avansare în carieră și inițiativele de implicare în comunitate, vor permite refugiaților să se integreze pe deplin și să contribuie la creșterea economică locală. Aceste eforturi se aliniaza cu accentul pus de Ungheni pe incluziunea socio-economică și consolidarea rezilienței pe termen lung.

- **Construirea de parteneriate puternice pentru integrare:**

Integrarea eficientă este o responsabilitate comună care necesită colaborarea între autoritățile locale, organizațiile societății civile, instituțiile de învățământ, actorii din sectorul privat și refugiații înșiși. În Ungheni, încurajarea parteneriatelor la nivel local, regional și național este esențială pentru succesul acestor inițiative. Colaborarea strânsă cu organizațiile internaționale, cum ar fi ICNUR și agențiile UE, precum și cu partenerii din sectorul privat, va oferi expertiză tehnică, finanțare și resurse necesare pentru abordarea provocărilor complexe de integrare.

- **Responsabilizarea comunităților locale și a refugiaților:**

Integrarea este un proces bidirecțional care necesită atât implicarea și participarea activă a comunităților locale, cât și a populațiilor strămutate. Activitățile de consolidare a comunității, schimburile culturale și programele de angajament civic pot favoriza

înțelegerea reciprocă și înlăturarea prejudecăților. În plus, implicarea refugiaților în procesele decizionale garantează că vocile lor sunt auzite și ajută la elaborarea unor politici care să răspundă nevoilor lor. Responsabilizarea ambelor comunități prin modele de guvernare partajată va spori succesul general și durabilitatea eforturilor de integrare.

- **Utilizarea fondurilor internaționale pentru integrare:**

Ungheniul ar trebui să valorifice strategic oportunitățile de finanțare internațională în strânsă coordonare cu autoritățile naționale pentru a sprijini inițiativele de integrare. Aceste fonduri pot îmbunătăți situația în domeniul educației, asistenței medicale, locuințelor și oportunităților de angajare, abordând în același timp lacunele sistemice din serviciile municipale. Finanțarea internațională reprezintă, de asemenea, o oportunitate de a alinia obiectivele de integrare locală la strategii de dezvoltare mai ample, stimulând creșterea economică și consolidând coeziunea socială în acest proces.

- **Monitorizarea și evaluarea eforturilor de integrare:**

Sistemele solide de monitorizare și evaluare sunt esențiale pentru urmărirea progresului politicilor de integrare și pentru asigurarea responsabilității. Colectarea de date fiabile privind rezultatele integrării, inclusiv participarea economică, accesul la servicii și coeziunea socială, vor contribui la luarea de decizii bazate pe dovezi. Evaluările periodice vor identifica domeniile care necesită îmbunătățiri și vor garanta că politicile rămân adaptabile la nevoile în continuă evoluție ale refugiaților, ale populațiilor strămutate și ale comunităților gazdă.

Sectoare cheie:

Integrarea educațională

Educația refugiaților din Ungheni se confruntă cu provocări sistemice și legate de resurse semnificative, prezentând bariere în calea integrării eficiente a copiilor refugiați în sistemul educațional local. Aceste provocări variază de la barierele lingvistice și infrastructura insuficientă până la lipsa unui sprijin adaptat pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES). Abordarea acestor probleme este esențială nu numai pentru a asigura accesul echitabil al copiilor refugiați la o educație de calitate, ci și pentru a promova incluziunea lor socială și dezvoltarea pe termen lung.

Pentru a depăși aceste obstacole, este esențială o abordare multidimensională, care să combine intervenții specifice cu îmbunătățiri sistemice mai ample. O astfel de abordare trebuie să acorde prioritate programelor de învățare a limbii, adaptate vorbitorilor non-nativi, investițiilor în infrastructura educațională, recrutării și formării de personal specializat și sprijinului pentru educația preșcolară.

- **Sprijin lingvistic cuprinzător:** Elevii refugiați sunt adesea plasați în clase de limbă rusă, care nu găzduiesc vorbitori de ucraineană. Pentru a acoperi acest decalaj, Ungheniul ar trebui să recruteze profesori vorbitori de ucraineană, inclusiv persoane calificate din comunitățile de refugiați, și să creeze medii de învățare multilingve.

Investițiile în literatura ucraineană și română, precum și instrumentele digitale de învățare adaptate vorbitorilor non-nativi, vor oferi resurse esențiale pentru acești elevi. Programele intensive de imersiune lingvistică pentru noii sosiți pot, de asemenea, să accelereze integrarea acestora în clasele obișnuite.

- **Îmbunătățirea infrastructurii:** Multe școli, inclusiv Liceul Teoretic "A. Pușkin", au nevoie de îmbunătățiri semnificative ale facilităților, cum ar fi terenuri sportive, săli de sport și cantine. Aceste modernizări nu numai că vor îmbunătăți mediul de învățare pentru elevii refugiați, dar vor aduce beneficii și copiilor locali, favorizând activitățile recreative comune care promovează coeziunea socială și integrarea.
- **Sprijin pentru copii cu cerințe educaționale speciale (CES):** Elevii refugiați cu cerințe educaționale speciale au nevoie de sprijin personalizat, care în prezent este limitat din cauza personalului și a resurselor insuficiente. Școlile au nevoie urgentă de specialiști suplimentari, cum ar fi psihologi, logopezi și experți în educație incluzivă. Colaborarea cu ONG-urile și organizațiile internaționale poate contribui la asigurarea finanțării și a expertizei tehnice necesare pentru a răspunde acestor cerințe, asigurând accesul echitabil la educație al tuturor copiilor.
- **Incluziunea în grădinițe:** Investițiile în educația preșcolară, cum ar fi cele de la grădinița "Solnishko", au îmbunătățit infrastructura, dar nu au abordat pe deplin barierele lingvistice. Lipsa personalului vorbitor de ucraineană limitează accesibilitatea acestor servicii pentru familiile de refugiați. Recrutarea de cadre didactice bilingve și extinderea spațiilor prietenoase pentru copii, cum ar fi locurile de joacă, ar crea un mediu mai incluziv și mai primitor pentru copiii refugiați și familiile acestora.

Asistență medicală și socială

Sistemul de sănătate din Ungheni se confruntă cu limitări de resurse care reduce capacitatea de a răspunde nevoilor refugiaților. Refugiații se confruntă frecvent cu bariere în accesul la îngrijire, în special în ceea ce privește sănătatea mintală și recuperarea după traume.

Pentru a răspunde nevoilor critice ale persoanelor vulnerabile din Ungheni, inclusiv ale refugiaților, este esențială o abordare multidimensională care să combine serviciile de asistență medicală și socială. Aceste eforturi trebuie să se concentreze pe accesibilitate, incluziune și mobilizarea rapidă a resurselor pentru a acoperi în mod eficient lacunele existente.

- **Unități medicale mobile:** Crearea de unități medicale mobile dotate cu personal bilingv va asigura accesul la servicii medicale esențiale pentru persoanele refugiate insuficient servite, în special pentru cele aflate în situații izolate sau tranzitorii. Aceste unități pot răspunde nevoilor medicale de bază, pot oferi vaccinări și pot îndruma către asistență medicală specializată, atunci când este necesar. Programele regulate de desfășurare și coordonarea cu autoritățile publice locale pot spori eficiența acestora și pot asigura continuitatea asistenței medicale.
- **Asistență bazată pe traumă:** Mulți refugiați au suferit traume semnificative din cauza strămutării și a conflictelor, ceea ce necesită extinderea serviciilor de sănătate mintală. Acestea includ consiliere individuală în caz de traumă, sesiuni de terapie de grup și

grupuri de sprijin în cadrul comunității. Formarea furnizorilor de servicii medicale în practici competente din punct de vedere cultural și care țin cont de traume este esențială pentru furnizarea de îngrijiri sensibile și eficiente. Parteneriatele cu organizațiile internaționale și ONG-urile pot furniza expertiza tehnică și finanțarea necesare pentru aceste inițiative.

- **Cantine sociale:** Înființarea unei cantine sociale în Ungheni ar trebui prioritizată ca piatră de temelie a infrastructurii de sprijin a municipalității. Această facilitate va juca un rol esențial în abordarea insecurității alimentare în rândul populațiilor vulnerabile locale, inclusiv al refugiaților, prin furnizarea de mese gata de consum atât la fața locului, cât și prin livrări către cei care nu au acces la cantină. Acțiunile imediate ar trebui să se concentreze pe finalizarea renovărilor structurale necesare ale clădirii publice destinate cantinei sociale, inclusiv reparații esențiale ale acoperișului, pentru a se asigura că clădirea îndeplinește standardele de siguranță și operaționale. Asigurarea unei finanțări durabile pentru costurile operaționale, cum ar fi salariile personalului, utilitățile și achiziționarea de alimente, este la fel de esențială. Pentru a realiza acest lucru, municipalitatea ar trebui să integreze aceste cheltuieli în cadrul său bugetar anual și pe termen mediu, asigurând un sprijin financiar consistent și viabilitatea pe termen lung a cantinei sociale.

Integrarea economică și dezvoltarea forței de muncă

Integrarea economică a refugiaților din Ungheni se confruntă cu bariere semnificative, inclusiv salarii mici, dificultăți lingvistice și opțiuni limitate de îngrijire a copiilor. Aceste provocări împiedică capacitatea lor de a contribui în mod semnificativ la economia locală și de a obține independență financiară. O strategie cuprinzătoare de abordare a acestor probleme este esențială pentru deblocarea potențialului lor economic și promovarea creșterii pe termen lung pentru regiune.

- **Formarea lingvistică la locul de muncă**

Cunoașterea limbii rămâne o barieră critică pentru refugiații care caută un loc de muncă. Cursurile adaptate de limbă română la locul de muncă și terminologia profesională ar trebui să fie prioritare pentru a îmbunătăți capacitatea acestora de a comunica eficient în medii profesionale. Colaborarea cu angajatorii locali poate asigura alinierea acestor programe la nevoile specifice ale forței de muncă, oferind competențe lingvistice practice relevante pentru industrii precum ospitalitatea, producția și comerțul cu amănuntul. Incorporarea sprijinului lingvistic la locul de muncă și a programelor de mentorat ar spori și mai mult integrarea și productivitatea.

- **Servicii extinse de îngrijire a copiilor**

Părinții refugiați, în special mamele singure, se străduiesc adesea să echilibreze munca cu responsabilitățile de îngrijire a copiilor din cauza lipsei de opțiuni de îngrijire a copiilor și la prețuri accesibile. Extinderea orelor de funcționare ale programelor

afterschool existente și introducerea unor soluții flexibile de îngrijire a copiilor, cum ar fi centrele de zi gestionate de comunitate, ar permite mai multor părinți să se încadreze în câmpul muncii. În plus, serviciile subvenționate de îngrijire a copiilor și inițiativele de îngrijire a copiilor susținute de angajatori ar putea ușura și mai mult această povară, promovând participarea economică a familiilor de refugiați.

- **Formare profesională diversificată**

Deși cursurile profesionale oferite în prezent în meserii, precum cea de coafor oferă competențe valoroase, suprasaturarea acestor piețe limitează utilitatea lor. Extinderea formării profesionale pentru a include sectoare la cerere, cum ar fi tehnologia informației (IT), asistența medicală și energia regenerabilă, va alinia mai bine competențele refugiaților la cerințele pieței muncii. Parteneriatele cu instituțiile de formare și angajatorii locali pot contribui la conceperea unor programe care să abordeze deficitul de competențe specifice din regiune. Organizarea atelierelor practice de formare profesională în parteneriat cu IMM-urile locale pot contribui la dezvoltarea competențelor relevante pentru piața muncii și facilita integrarea refugiaților în câmpul muncii.

- **Plasarea în câmpul muncii și recunoașterea calificărilor**

Nerecunoașterea calificărilor străine rămâne un obstacol semnificativ pentru refugiații calificați. Simplificarea procesului de recunoaștere a calificărilor și orientări profesionale transparente ar permite refugiaților să își valorifice expertiza existentă. Parteneriatele cu actorii din sectorul privat și întreprinderile locale ar putea facilita programele de încadrare în câmpul muncii, punând refugiații în contact cu oportunități de angajare care corespund competențelor lor. Valorificarea resurselor din inițiative precum Programul "EU4Moldova: Regiuni - cheie" ar putea oferi sprijin tehnic și financiar pentru a consolida aceste eforturi, impulsionând integrarea refugiaților în economia locală.

Integrare culturală și socială

Coeziunea socială în Ungheni se bazează în mare măsură pe promovarea spațiilor comune și a oportunităților de interacțiune între refugiați și rezidenți. Inițiativele actuale, cum ar fi sărbătorirea Zilei Ucrainei, au demonstrat efecte pozitive, dar necesită o mai mare coerență și sprijin instituțional pentru a construi punți pe termen lung de înțelegere și respect reciproc.

- **Evenimente culturale anuale**

Coeziunea socială poate fi promovată prin activități care implică comunitatea locală, cum ar fi evenimente culturale mixte (festivaluri tematice, ateliere de artă, dialoguri interculturale etc.) sau inițiative educaționale care unesc locuitorii cu refugiații. Organizarea unui festival cultural Moldova-Ucraina ar crea o platformă durabilă pentru prezentarea patrimoniului comun, promovarea înțelegerii reciproce și celebrarea diversității culturale. Acest eveniment anual ar putea include muzică, dans, târguri de produse alimentare și sesiuni de povestiri, oferind refugiaților și localnicilor oportunități de a se conecta într-un mod semnificativ. Colaborarea cu școli, instituții

culturale și artiști locali poate asigura o participare largă a comunității și poate consolida legăturile sociale.

- **Spații comunitare**

Renovarea Palatului de Cultură din municipiul Ungheni și a altor centre comunitare este esențială pentru a oferi locuri pentru activități culturale incluzive. Spațiile modernizate pot găzdui o serie de programe, inclusiv cursuri de limbi străine, ateliere de artă și dialoguri interculturale care reunesc refugiații și localnicii. Aceste spații ar putea servi, de asemenea, ca centre pentru activități recreative, cum ar fi spectacole de teatru și proiecții de filme, promovând în continuare integrarea socială.

- **Implicarea tinerilor**

Inițiativele axate pe tineri sunt esențiale pentru promovarea integrării timpurii și durabile. Programele care pun în legătură tinerii refugiați și tinerii locali prin activități sportive, proiecte artistice și inițiative educaționale comune pot contribui la înlăturarea barierelor și la crearea unor prietenii durabile. Școlile și organizațiile de tineret pot juca un rol esențial în organizarea de activități precum proiecte de servicii comunitare, târguri de știință sau programe de mentorat care încurajează colaborarea și înțelegerea reciprocă între tinerii participanți.

Locuințe și securitate publică

Disponibilitatea de locuințe sigure și accesibile rămâne o provocare stringentă atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile gazdă din Ungheni. Creșterea costurilor de închiriere, împreună cu discriminarea refugiaților, exacerbează aceste dificultăți, punând o presiune suplimentară asupra rezidenților locali care navighează, de asemenea, prin opțiuni limitate de locuințe. În plus, lacunele în măsurile de securitate publică și schimbul insuficient de date subminează sentimentul de siguranță pentru ambele grupuri. Aceste provocări necesită o abordare pro-activă și incluzivă care să ia în considerare atât nevoile refugiaților, cât și pe cele ale rezidenților locali, promovând echitatea și coeziunea în cadrul comunității.

- **Soluții de cazare temporară**

Renovarea clădirilor publice disponibile pentru a servi drept locuințe temporare pentru refugiați și populația mun. Ungheni poate oferi o îmbunătățire a situației celor care caută cazare. Aceste facilități ar trebui să respecte standardele de siguranță și confort, inclusiv de încălzire, igienă și spațiu adecvat pentru a asigura un mediu de viață decent. Autoritățile publice locale ar trebui, de asemenea, să colaboreze cu autoritățile naționale și cu partenerii internaționali pentru a asigura finanțarea și expertiza pentru aceste proiecte de renovare.

- **Subvenții și stimulente pentru închiriere**

Un program subvenționat de asistență pentru închiriere poate reduce povara financiară atât pentru refugiați, cât și pentru rezidenții cu venituri mici. Stimulentele pentru proprietari, cum ar fi beneficiile fiscale sau garanțiile împotriva deteriorării proprietății, ar putea încuraja închirierea pe termen lung și ar putea reduce practicile discriminatorii. Instituirea unui sistem de mediere între chiriași și proprietari ar contribui, de asemenea, la soluționarea conflictelor și la promovarea unui tratament echitabil.

- **Îmbunătățirea securității publice**

Consolidarea coordonării între poliția de frontieră și autoritățile municipale este esențială pentru îmbunătățirea siguranței și gestionarea problemelor de tranzit pentru cetățenii ucraineni. O mai bună formare a forțelor de ordine privind drepturile refugiaților și sensibilitatea culturală ar favoriza încrederea în cadrul comunităților de refugiați. În plus, modernizarea sistemelor de partajare a datelor poate îmbunătăți urmărirea și comunicarea între agenții, permițând un cadru de securitate mai eficient și mai receptiv.

8. Finanțare și resurse

Aproximativ jumătate din bugetul municipiului Ungheni se bazează pe finanțare externă, inclusiv pe sprijinul donatorilor, ceea ce face din aceasta o piatră de temelie a strategiilor locale ale municipalității. Aceasta include inițiative esențiale pentru integrarea refugiaților și a populațiilor strămutate. Alocarea unei părți dedicate din acest buget pentru aceste eforturi de integrare este vitală pentru asigurarea sustenabilității și asumării programelor de către administrația locală. Un astfel de angajament nu numai că consolidează capacitățile locale, dar subliniază, de asemenea, prioritatea acordată de municipalitate dezvoltării incluzive, demonstrând dedicarea sa pentru construirea unei comunități coezive și reziliente.

Pentru a optimiza alocarea resurselor și a identifica lacunele de finanțare, o analiză a spațiului fiscal este un prim pas esențial. Această analiză va evalua resursele financiare municipale disponibile, va explora posibilitățile de realocare a fondurilor existente și va evalua capacitatea municipalității de a absorbi fonduri externe fără a compromite prioritățile esențiale de dezvoltare. Prin identificarea decalajelor dintre alocările actuale și costurile reale ale incluziunii refugiaților, Ungheniul poate prioritiza eficient cheltuielile și se poate concentra pe programele cu cel mai mare potențial de impact.

Rezultatele analizei spațiului fiscal vor fundamenta negocierile cu autoritățile naționale și cu alte părți interesate. Cu o strategie clară de incluziune susținută de planuri cuantificate și realizabile, Ungheniul poate pleda pentru obținerea de fonduri suplimentare de la bugetele naționale sau poate accesa subvenții speciale destinate integrării refugiaților. Această abordare

strategică asigură faptul că nevoile locale sunt bine articulate și susținute de cadre financiare mai largi.

Surse potențiale de finanțare

- **Alocările financiare naționale din bugetul de stat**

Mecanismul pentru integrarea treptată a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate din Ucraina, este o inițiativă condusă de guvern care vizează dezvoltarea unei strategii cuprinzătoare de integrare a refugiaților la nivel național, cu sprijinul ICNUR. Această strategie se concentrează pe integrarea refugiaților în serviciile de bază, pe piața muncii și în comunitățile locale. Costurile asociate cu aceste eforturi de integrare sunt în curs de evaluare și vor fi încorporate în Planul Național de Dezvoltare al Republicii Moldova pentru 2025-2027. Pentru Ungheni, asigurarea accesului refugiaților la serviciile medicale de bază este deja acoperită de bugetul de stat, cu finanțare suplimentară mobilizată de la partenerii internaționali. În sectorul educației, în timp ce unele costuri sunt deja suportate de bugetul municipal, vor fi necesare alocări suplimentare de la bugetul de stat pentru a acoperi integral costurile de incluziune per copil. Incluziunea economică, locuințele sociale și activitățile de integrare culturală sunt prezentate ca parte a viitoarelor priorități ale bugetului național. Pentru a se asigura că aceste inițiative aduc beneficii atât refugiaților, cât și rezidenților locali, Ungheniul trebuie să se coordoneze eficient cu autoritățile naționale și părțile interesate internaționale, promovând dezvoltarea incluzivă și reziliența comunității în ansamblu.

- **Fondurile UE**

Uniunea Europeană (UE) oferă mai multe mecanisme de finanțare care sunt esențiale în sprijinirea eforturilor Republicii Moldova de a integra refugiații și de a susține dezvoltarea locală. Aceste programe oferă resurse financiare și asistență tehnică în diverse sectoare, în beneficiul atât al refugiaților, cât și al comunităților gazdă din regiuni precum Ungheni.

- Fondul pentru azil, migrație și integrare (AMIF): AMIF este un instrument- cheie de finanțare al UE conceput pentru a promova gestionarea eficientă a fluxurilor migratorii și punerea în aplicare a unei abordări comune a UE în materie de azil și migrație. Acesta alocă resurse pentru proiecte care îmbunătățesc educația, locuințele, asistența medicală și oportunitățile de angajare pentru refugiați. Prin accesarea AMIF, Moldova poate elabora și pune în aplicare programe de integrare cuprinzătoare care răspund nevoilor specifice ale refugiaților, facilitând tranziția lor mai ușoară în comunitățile locale.
- Programul "EU4Moldova: regiuni - cheie": Această inițiativă se concentrează pe consolidarea coeziunii economice, teritoriale și sociale în Moldova prin promovarea creșterii socio-economice locale incluzive și durabile. Cu un buget total de 23,3 milioane EUR, finanțat de UE și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), programul vizează îmbunătățirea guvernantei locale, a serviciilor publice și a dezvoltării economice în regiunile - cheie, inclusiv Ungheni. Prin îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice locale, precum serviciile de asigurare cu apă, canalizare, colectare a deșeurilor, serviciile administrative oferite cetățenilor prin intermediul Ghișeului Unic, Programul

aduce beneficii directe atât refugiaților, cât și comunităților gazdă, promovând coeziunea socială și reziliența economică.

- Planul economic și de investiții al Parteneriatului estic: Acest plan își propune să mobilizeze aproximativ 3,4 miliarde EUR în investiții publice și private pentru Moldova, concentrându-se pe domenii precum sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), facilitarea comerțului, eficiența energetică, conectivitatea și dezvoltarea capitalului uman. Prin mobilizarea acestui plan, Moldova poate accesa fonduri pentru îmbunătățirea infrastructurii locale, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea serviciilor publice, toate acestea fiind cruciale pentru integrarea cu succes a refugiaților și dezvoltarea generală a regiunilor precum Ungheni.
- Ajutor umanitar din partea UE: Ca răspuns la afluxul de refugiați din Ucraina, UE a oferit Moldovei asistență umanitară semnificativă. Aceasta include finanțare pentru sprijin de urgență la punctele de trecere a frontierei, condiții de viață de bază în centrele de cazare și asistență în numerar multifuncțională pentru persoanele vulnerabile strămutate, pentru acoperirea nevoilor lor de bază. Acest sprijin este esențial pentru a răspunde nevoilor imediate ale refugiaților și pentru a reduce presiunea asupra comunităților gazdă.
-

- **Organizațiile ONU:**

Ungheni poate valorifica sprijinul de colaborare al diferitelor agenții ONU pentru a spori integrarea refugiaților și pentru a aduce beneficii comunității în general. Aceste agenții oferă expertiză și resurse complementare în domenii critice, oferind un cadru solid pentru abordarea provocărilor legate de integrarea refugiaților, sprijinind în același timp dezvoltarea locală:

- UNHCR: Conduce eforturile de protecție a refugiaților și sprijină incluziunea socio-economică prin orientări politice, consolidarea capacităților și asistență directă.
- PNUD: consolidează guvernanta locală, promovează coeziunea socială și sprijină dezvoltarea economică, permițând Ungheniului să implementeze soluții durabile care să aducă beneficii atât refugiaților, cât și comunităților gazdă.
- UNICEF: Se concentrează pe protecția copilului, sănătate și educație, colaborând la integrarea copiilor refugiați în școli și la îmbunătățirea accesului la servicii esențiale.
- OMS: Îmbunătățește accesul refugiaților la serviciile de sănătate și integrează inițiativele de sănătate publică în sistemele naționale, asigurând o îngrijire echitabilă pentru refugiați și populațiile gazdă.
- OIM: oferă sprijin pentru gestionarea migrației, inclusiv adăpost, transport și integrare, consolidând în același timp capacitățile locale pentru integrarea efectivă a refugiaților.
- PAM: Îmbunătățește securitatea alimentară și sistemele de protecție socială prin asistență în numerar și inițiative de consolidare a capacităților de care beneficiază atât refugiații, cât și rezidenții vulnerabili.

- UNFPA și UN Women: Abordarea provocărilor specifice de gen prin promovarea sănătății reproductive, prevenirea VBG, emanciparea femeilor și promovarea incluziunii lor socio-economice.
- OIM: facilitează integrarea refugiaților pe piața muncii prin promovarea muncii decente, a formării profesionale și a parteneriatelor cu angajatorii locali.
- FAO: consolidează mijloacele de trai agricole și securitatea alimentară prin formare, inputuri și resurse pentru fermierii locali, promovând reziliența.

- **Banca Mondială:**

Ungheni poate valorifica colaborarea Moldovei cu Banca Mondială și Facilitatea Globală de Finanțare Concesională (GCF) pentru a răspunde nevoilor imediate ale refugiaților, promovând în același timp incluziunea și reziliența pe termen lung. GCF, creat pentru a oferi finanțare concesionară țărilor care găzduiesc un număr mare de refugiați, oferă o oportunitate unică pentru Ungheni de a beneficia de resurse destinate îmbunătățirii infrastructurii locale, serviciilor și oportunităților economice atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile gazdă.

Câștigurile semnificative ale Moldovei de pe urma GCF - 49,24 milioane de dolari în granturi care facilitează împrumuturi concesionale în valoare de 409,24 milioane de dolari - demonstrează potențialul inițiativelor cu impact în regiuni precum Ungheni. Proiectele-cheie finanțate de GCF, cum ar fi Operațiunile privind politicile de răspuns în situații de urgență și de dezvoltare a competitivității și Proiectul de îmbunătățire a calității educației, au sprijinit deja reziliența economică și îmbunătățirea serviciilor educaționale, în special pentru populațiile defavorizate. Aceste cadre ar putea fi valorificate pentru a îmbunătăți sistemele locale din Ungheni, asigurându-se că acestea sunt incluzive și că răspund nevoilor refugiaților.

Pentru Ungheni, alinierea planurilor de acțiune locale la programele naționale și la cele susținute de GCF oferă o oportunitate de a asigura finanțarea pentru domenii critice precum educația, integrarea economică și coeziunea socială. Prin valorificarea acestor resurse, Ungheni poate construi o comunitate mai incluzivă și mai rezistentă, integrând în mod eficient refugiații și aducând în același timp beneficii populației în general.

- **Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)**

BERD a introdus facilități nefinanțate de partajare a riscurilor de portofoliu în Moldova pentru a îmbunătăți accesul la finanțare al microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Aceste inițiative urmăresc să stimuleze creșterea economică și reziliența, în special în agricultură și comerț. În noiembrie 2024, BERD a încheiat un parteneriat cu OTP Bank, acoperind până la 50% din riscul de credit al acesteia pentru a permite acordarea de noi împrumuturi în valoare de 30 de milioane EUR pentru IMM-uri. O facilitate similară cu MAIB, cea mai mare bancă din Moldova, a deblocat finanțări în valoare de 40 de milioane EUR, acoperind, de asemenea, 50% din riscul de credit al acesteia pentru noile împrumuturi.

Ungheni poate valorifica aceste facilități pentru a abilita antreprenorii locali și refugiații, promovând incluziunea economică și autonomia. Prin reducerea riscurilor pentru băncile partenere, programul permite un acces mai larg la finanțare, inclusiv pentru refugiații care pot fi lipsiți de istoricul tradițional al creditelor sau de garanții. Întreprinzătorii refugiați din Ungheni pot valorifica aceste resurse pentru a înființa

afaceri în agricultură, comerț cu amănuntul și servicii, stimulând independența economică și contribuind la economia locală prin crearea de locuri de muncă, inovare, bunuri și servicii îmbunătățite.

Contribuțiile sectorului privat

- Sectorul privat din Ungheni deține un potențial semnificativ de a sprijini integrarea refugiaților și de a promova dezvoltarea mai largă a comunității. Prin intermediul parteneriatelor public-privat (PPP), întreprinderile pot deveni părți interesate esențiale în formarea profesională, dezvoltarea infrastructurii și inițiativa conduse de comunitate, contribuind în mod direct la incluziunea economică și socială a refugiaților și a populațiilor gazdă.
  - **Sprijinirea formării profesionale și a ocupării forței de muncă** Întreprinderile locale pot colabora cu instituțiile de formare pentru a concepe și implementa programe profesionale adaptate atât nevoilor refugiaților, cât și pieței locale a muncii. Aceste inițiative ar putea include stagieri, formare la locul de muncă și programe de mentorat care oferă refugiaților competențe practice și cunoștințe specifice sectorului. Prin abordarea deficitului de forță de muncă existent în sectoare-cheie precum industria prelucrătoare, IT și agricultura, sectorul privat poate beneficia de o forță de muncă extinsă și diversificată, promovând în același timp autonomia refugiaților.
  - **Dezvoltarea infrastructurii** Sectorul privat poate co-investi în proiecte care îmbunătățesc infrastructura locală, cum ar fi locuințe accesibile, facilități de îngrijire a copiilor și centre comunitare. Aceste contribuții nu numai că îmbunătățesc nivelul de trai al refugiaților, dar aduc și beneficii rezidenților locali prin abordarea provocărilor comune și extinderea accesului la serviciile esențiale. În plus, companiile private pot sprijini eforturile de digitalizare și integrarea tehnologiei în proiectele municipale, îmbunătățind eficiența și furnizarea de servicii pentru toți membrii comunității.
  - **Reziliență economică și inovare** Prin implicarea refugiaților în programe antreprenoriale și inițiative privind întreprinderile mici, sectorul privat poate debloca potențialul acestora de a contribui la creșterea economică locală. Microîmprumuturile, incubatoarele de afaceri și oportunitățile de creare de rețele pot permite antreprenorilor refugiați să înființeze întreprinderi care creează locuri de muncă și stimulează economiile locale. Sprijinirea întreprinderilor deținute de refugiați stimulează, de asemenea, inovarea și diversifică piața locală.

9. Monitorizare și evaluare

Un cadru solid de monitorizare și evaluare (M&E) este esențial pentru a măsura progresul, a evalua impactul și a asigura succesul planului de integrare a refugiaților din Ungheni. În timp

ce strategiile de dezvoltare locală existente nu dispun de indicatori expliți, aceștia trebuie să fie aliniați la viitorul Plan de răspuns pentru refugiați (PRR), aprobat la nivel național. PRR va furniza indicatori specifici, măsurabili în toate sectoarele, permițând o abordare coerentă a monitorizării eforturilor de integrare.

Monitorizarea progreselor

Monitorizarea periodică a progreselor va implica colectarea sistematică de date privind punerea în aplicare a activităților, respectarea termenelor și rezultatele imediate. Această monitorizare în timp real va permite ajustarea rapidă a strategiilor, asigurând că eforturile de integrare rămân eficiente, răspund provocărilor și sunt aliniate atât la prioritățile locale, cât și la cele naționale. Rapoartele de monitorizare vor oferi informații esențiale cu privire la performanța operațională, oferind o bază pentru luarea deciziilor în cunoștință de cauză.

Evaluare periodică

Evaluările periodice vor măsura eficacitatea generală și impactul pe termen lung al planului de integrare. Utilizând indicatorii din PRR, evaluările vor analiza progresele față de datele de referință, analizând rezultatele din toate sectoarele pentru a determina dacă obiectivele sunt îndeplinite. Aceste evaluări vor identifica cele mai bune practici și domeniile care necesită îmbunătățiri, asigurând perfecționarea continuă a abordării de integrare. În plus, feedback-ul părților interesate, inclusiv din partea refugiaților și a comunităților gazdă, va fi încorporat pentru a evalua incluziunea și relevanța planului.

Indicatori și metode de colectare a datelor

Elaborarea indicatorilor specifici sectorului, în conformitate cu PRR, va ghida eforturile de monitorizare și evaluare. Metodele de colectare a datelor vor include sondaje, analiza datelor administrative, interviuri cu părțile interesate și focus grupuri. Domeniile-cheie de măsurare vor include:

- **Educație:** Ratele de înscriere școlară în rândul copiilor refugiați, îmbunătățiri în ceea ce privește competențele lingvistice, nivelurile de prezență și performanța academică.
- **Ocuparea forței de muncă:** Numărul de refugiați angajați, ratele de participare la programe de formare profesională și procentul care atinge autosuficiența economică.
- **Sănătate:** Accesul la servicii medicale, utilizarea serviciilor de sănătate mintală, ratele de vaccinare și îmbunătățirea bunăstării generale.
- **Locuințe:** Stabilitatea condițiilor de trai, accesul la locuințe la prețuri accesibile, reducerea dependenței de adăposturile temporare și progresul înregistrat în inițiativele de sprijin pentru locuințe.
- **Participarea socială:** Implicarea refugiaților în activități comunitare, nivelurile de angajament civic și reprezentarea în guvernarea locală și în procesul decizional.

Principalele beneficii ale cadrului de M&E

Un cadru eficient de monitorizare și evaluare nu numai că va urmări progresele înregistrate, ci și va spori responsabilitatea, va asigura alinierea la politicile naționale și va facilita activitățile de advocacy bazate pe dovezi pentru obținerea de fonduri și resurse suplimentare. Prin integrarea cunoștințelor din monitorizare și evaluare în ciclul de planificare, Ungheni își poate

adapta continuu strategiile pentru a răspunde nevoilor emergente, asigurând durabilitatea și succesul planului de integrare.

Prin această abordare structurată, Ungheniul se va impune ca un model de incluziune a refugiaților, demonstrând valoarea strategiilor bazate pe date în promovarea comunităților coezive și reziliente.

10. Gestionarea riscurilor

Punerea în aplicare a planului de integrare a refugiaților din Ungheni implică o serie de riscuri și provocări potențiale care ar putea împiedica succesul acestuia dacă nu sunt gestionate proactiv. Abordarea acestor riscuri prin măsuri strategice de atenuare este esențială pentru asigurarea unei implementări eficiente și pentru promovarea coeziunii între refugiați și comunitatea gazdă.

Riscuri principale

1. **Constrângeri financiare:** Întârzierile sau insuficiența în asigurarea finanțării din surse locale, naționale și internaționale pot perturba executarea activităților esențiale.
2. **Rezistența politică și socială:** Opoziția din partea actorilor politici locali sau a grupurilor comunitare ar putea contesta acceptarea refugiaților și ar putea împiedica eforturile de integrare.
3. **Limitări ale capacității:** Capacitatea insuficientă a autorităților locale și a furnizorilor de servicii de a face față cererilor crescute poate suprasolicita resursele, afectând calitatea serviciilor.
4. **Barriere culturale și lingvistice:** Diferențele de limbă, cultură și obiceiuri pot duce la neînțelegeri, excludere sau tensiuni sociale, afectând eforturile de integrare.

Strategii de atenuare

- **Abordare diversificată și proactivă a finanțării**
Pentru a aborda constrângerile financiare, planul de integrare va adopta o strategie diversificată de finanțare, valorificând surse multiple, cum ar fi bugetul de dezvoltare locală, fondurile UE, granturile naționale și sprijinul din partea organizațiilor internaționale. Efectuarea unei analize a spațiului fiscal va permite Ungheniului să identifice din timp lacunele de finanțare, să optimizeze alocarea resurselor și să pledeze pentru contribuții financiare în timp util. Această abordare va asigura un flux constant de resurse pentru a implementa inițiativele planificate fără întreruperi.
- **Implicarea cuprinzătoare a părților interesate**
Implicarea timpurie și cuprinzătoare a părților interesate va fi esențială pentru atenuarea rezistenței politice și sociale. Liderii politici locali, organizațiile comunitare și personalitățile influente vor fi implicate în procesul de planificare pentru a încuraja asumarea și sprijinul. Campaniile de sensibilizare a opiniei publice, destinate atât refugiaților, cât și comunităților gazdă, vor evidenția beneficiile reciproce ale integrării, abordând concepțiile greșite și construind un discurs pozitiv. Dialogurile comunitare periodice vor promova în continuare înțelegerea și cooperarea.
- **Eficiență operațională sporită**
Blocajele operaționale vor fi reduse la minimum prin procese decizionale raționalizate, roluri și responsabilități clar definite și respectarea termenelor stabilite.

Mecanismele regulate de monitorizare și evaluare vor oferi feedback în timp real, permițând corectarea în timp util a cursului și asigurând că punerea în aplicare rămâne pe drumul cel bun.

- **Consolidarea capacității și a resurselor**

Consolidarea capacității autorităților locale și a furnizorilor de servicii este esențială pentru gestionarea cererilor crescute. Aceasta va implica programe de formare specifice, asistență tehnică din partea partenerilor internaționali și suplimentarea personalului acolo unde este necesar. Aceste eforturi vor asigura faptul că sistemele locale sunt echipate pentru a gestiona complexitatea integrării, menținând în același timp calitatea serviciilor atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile gazdă.

- **Promovarea sensibilității culturale și a incluziunii**

Barierile culturale și lingvistice vor fi abordate prin cursuri de limbi străine structurate pentru refugiați și principalii furnizori de servicii, încurajând comunicarea eficientă. Inițiativele de schimb intercultural, cum ar fi festivalurile culturale, evenimentele comunitare și atelierile comune, vor promova înțelegerea reciprocă și vor reduce tensiunile. Aceste programe nu numai că vor consolida coeziunea socială, dar vor crea, de asemenea, spații pentru învățare și colaborare în comun.

Rezultatele gestionării riscurilor

Prin gestionarea proactivă a riscurilor, planul de integrare al orașului Ungheni va rămâne adaptabil, eficient și incluziv. Aceste strategii vor asigura sustenabilitatea financiară, eficiența operațională și sprijinul larg al comunității, creând o bază solidă pentru integrarea cu succes a refugiaților. Această abordare sporește, de asemenea, reziliența municipalității și stabilește un precedent pentru o dezvoltare incluzivă care aduce beneficii atât refugiaților, cât și comunităților gazdă.